

DECIZIE

12 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător
Judecători

Tatiana Vieru
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot,
adoptată în pricina civilă la cererea depusă de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot privind tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al Societății cu Răspundere Limitată „Copidem”-Alexandra Șchiopu,
împotriva hotărârii din 01 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 14 mai 2015, SRL „Copidem” s-a adresat în instanța de insolvabilitate cu cerere introductivă privind intentarea procesului de insolvabilitate în privința sa.

Prin încheierea din 18 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă spre examinare cererea introductivă cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate în privința SRL „Copidem”.

Prin hotărârea din 15 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a constatat insolvabilitatea debitorului SRL „Copidem”, s-a intentat procedura simplificată a falimentului în privința SRL „Copidem” și s-a desemnat în funcția de lichidator al SRL „Copidem” – Constantin Dogot.

La 19 ianuarie 2017, lichidatorul SRL „Copidem”-Constantin Dogot a depus o cerere prin care a solicitat tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al SRL „Copidem”, în procedura falimentului- Alexandra Șchiopu, cu încasarea de la Alexandra Șchiopu a sumei creanței creditorilor SRL „Copidem”, în proces de insolvabilitate, care nu sunt acoperite integral de masa debitoare în mărime de 10673323, 05 lei, urmărind în acest scop întreaga avere a Alexandrei Șchiopu.

În motivarea cererii înaintate lichidatorul a menționat că în cadrul administrării întreprinderii a constatat lipsa masei debitoare pentru acoperirea cheltuielilor procesului de insolvabilitate și pentru executarea creanțelor creditorilor. În opinia sa, fapt specificat și în raportul administratorului provizoriu în perioada de observare a debitorului, insuficiența masei debitoare se datorează vinei administrării organului

de conducere al SRL „Copidem”.

Menționează că, conform informației Serviciului Fiscal de Stat ca contabil-șef al societății debitoare figurează Șchiopu Alexandra Valeriu.

Afirmă că, reprezentantul debitorului nu s-a conformat cerințelor administratorului provizoriu și nu a prezentat la prima cerere informațiile și documentele relevante activității curente a societății debitoare. Fosta contabilă până la adresare în instanță nu a prezent documentele ce țin de activitatea economico-financiară a societății, motiv pentru care nu a putut identifica cauzele „de facto” a survenirii stării de insolvabilitate. De asemenea, nu a fost posibilă identificarea datoriei la buget, precum și identificarea creditorilor nominali.

Indică lichidatorul că, din materialele primite s-a constatat existența datoriilor SRL „Copidem” față de Bugetul Public Național și SRL „Grigtrans”, ce nu au fost stinse și care nu sunt posibile de verificat sau de combătut din lipsa contabilității, ceea ce confirmă incapacitatea de plată a datoriilor scadente. Or, SRL „Copidem” a intrat în incapacitate de plată din motivul imposibilității achitării creanțelor către creditori, fapt constatat.

Ca temei juridic pentru tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al SRL „Copidem”, invocă lichidatorul prezența în acțiunile lui a semnelor de încălcare a prevederilor art. 248 alin. (1), lit. f), h) din Legea insolvabilității și anume dispunerea continuării unei activități a debitorului care ducea în mod vădit debitorul la incapacitate de plată, nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvabilitate conform prevederilor art.26 din Legea insolvabilității, neprezentarea informațiilor solicitate de administratorul/lichidatorul conform art.27 alin.(3), (4) din Legea insolvabilității.

Sușține lichidatorul că, responsabil de conducerea societății și aducerea ei în stare de insolvabilitate, precum și de prejudicierea creditorilor este contabilul-șef al SRL „Copidem” – Alexandra Șchiopu, care nu a controlat activitatea societății și nu a verificat adecvat starea economico-financiară a SRL „Copidem”, iar în asemenea circumstanțe, în opinia sa, urmează să suporte și să execute creanțele creditorilor în partea neacoperită de masa debitoare. Din cauza încălcării de către contabilul-șef a obligațiilor de monitorizare a stării economice financiare a întreprinderii, s-a ajuns la situația de insolvabilitate a SRL „Copidem” și masa debitoare este insuficientă de a acoperi creanțele creditorilor. Direcția de activitate a SRL „Copidem” nu a fost corectă, în opinia lichidatorului și a activat neproductiv și prejudiciabil.

Relevă lichidatorul că, prin Actul de control fiscal nr. 5-672985 din 22 iunie 2015 s-au constatat următoarele: -la contul bancar deschis la BC „Banca Socială” SA în anul 2011, debitorul a primit mijloace bănești în sumă de 6596838,00 lei, în anii 2012-2015 - 0,00 lei, iar ultima acțiune la cont s-a produs la 28 octombrie 2011; -la contul bancar deschis la BC „Mobiasbancă” SA în anul 2011, debitorul a primit mijloace bănești în sumă de 412575,00 lei, în anii 2012-2015 - 0,00 lei, iar ultima acțiune la cont s-a produs la 28 octombrie 2011; -valoarea livrărilor declarate de agentul economic conform declarațiilor TVA (Taxa pe Valoare Adăugată) prezentate la organul fiscal pentru perioadele 01 mai 2011-31 octombrie 2011 constituie 19715499 lei, TVA – 3487532 lei, inclusiv livrări la cota standard - 16005879 lei, TVA redusă -2216190 lei, TVA - 177296 lei, livrări scutite de TVA - 1493430 lei; -valoarea livrărilor conform informației prezentate de beneficiarii agentului economic pentru perioada 01 mai 2011- 25 octombrie 2011 din forma

DTEST constituie 4491502 lei; -din cauza neprezentării facturilor fiscale de către persoanele cu funcții de răspunde ale agentului economic, nu s-au acceptat sumele TVA trecute în cont; - a fost estimată obligația TVA pentru perioada fiscală mai-octombrie 2011 la suma de 5564328,00 lei; - nu a fost prezentată declarația privind TVA pentru L/10/2011, fapt ce a generat diminuarea TVA pentru luna L/10/2011 cu 636227 lei; - pentru perioada 2011 nu a fost prezentată Declarația cu privire la impozitul pe venit; - pentru perioada 2012-2014 agentul economic nu a prezentat Darea de seamă privind impozitul pe venit din activitatea operațională; -din informația prezentată de către instituțiile financiare s-a constatat că agentul economic în anii 2012-2014 nu a primit la contul bancar mijloace bănești, astfel venitul agentului economic estimat pentru anii 2012-2014 constituie 0,00 lei.

Susține lichidatorul că, pornind de la faptul că masa debitoare nu există, valoarea creanțelor creditorilor SRL „Copidem” în mărime de 10673323,05 lei urmează să fie suportată de contabilul-șef SRL „Copidem”- Alexandra Șchiopu.

În ședința de judecată din 01 martie 2017, lichidatorul SRL „Copidem” a invocat ca temei pentru tragerea la răspundere subsidiară a contabilului-șef SRL „Copidem”- Alexandra Șchiopu prevederile art. 248 alin.(1) lit.e) al Legii insolabilității, adică ținerea unei contabilități contrare prevederilor legii.

Prin hotărârea din 01 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de lichidatorul SRL „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot privind tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al SRL „Copidem”, în procedura simplificată a falimentului-Alexandra Șchiopu.

La 02 martie 2017, SRL „Copidem”, în proces de faliment, prin intermediul lichidatorului Constantin Dogot, a declarat recurs împotriva hotărârii din 01 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral cererea lichidatorului SRL „Copidem” privind tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului SRL „Copidem” și încasarea de la contabilul-șef al SRL „Copidem”- Șchiopu Alexandra Valeriu a sumei creanțelor creditorilor SRL „Copidem”, ce nu sunt acoperite integral de masă debitoare, în mărime de 10673323,05 lei.

În motivarea recursului s-a invocat că hotărârea contestată este neîntemeiată și pasibilă casării ca fiind emisă cu încălcarea normelor de drept material și procedural.

Menționează că, conform documentelor de constituire și extraselor eliberate de către Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, Direcția Administrarea Fiscală Rîșcani, Șchiopu Alexandra Valeriu figurează ca contabil-șef al debitorului SRL „Copidem”. Astfel, prin hotărârea adunării creditorilor din 02 septembrie 2016 a fost obligat, fiind în funcția de lichidator, să depună în instanța de insolabilitate cererea privind tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului în persoana contabilului-șef Șchiopu Alexandra Valeriu.

Precizează recurentul că, s-a solicitat inițierea procedurii simplificate a falimentului, deoarece SRL „Copidem” nu dispune de careva bunuri mobile sau imobile, pornind de la faptul că în cadrul administrării întreprinderii în procesul insolabilității, a fost constatată lipsa masei debitoare pentru acoperirea cheltuielilor procesului de insolabilitate și pentru executarea creanțelor creditorilor. Insuficiența masei debitoare a SRL „Copidem” este din vina administrației organului de conducere, fapt menționat și în raportul administratorului/lichidatorului în perioada de observare a debitorului. Reprezentanții debitorului nu s-au conformat cerințelor

administratorului/lichidatorului și nu au prezentat la prima cerere informațiile și documentele activității societății debitoare. Specifică lichidatorul că, organele de conducere ale debitorului nu au prezentat documente ce țin de activitatea economico-financiară a societății, contrar prevederilor art. 27 alin. (3), (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012. Or, conform art. 13 alin. (2) din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007, conducerea (organul executiv) este obligat să organizeze și să asigure ținerea contabilității în mod continuu din momentul înregistrării până la lichidarea entității, inclusiv respectarea politicilor contabile. Din motiv că, nu au fost recepționate documentele contabile ale societății, nu a putut identifica cauzele „de facto” a survenirii stării de insolvență și nu a fost posibilă identificarea datoriei la buget, precum și identificarea creditorilor nominali. Astfel, din materialele primite s-a constatat existența datoriilor SRL „Copidem” față de Bugetul Public Național și SRL „Grigtrans”, ce nu au fost stinse și care nu sunt posibile de verificat sau de combătut din lipsa contabilității, ceea ce confirmă incapacitatea de plată a datoriilor scadente. Or, s-a constatat cu certitudine că SRL „Copidem” a intrat în incapacitate de plată, din cauza imposibilității achitării creanțelor către creditori.

Conform art. 247 alin. (1) din Legea insolvenței, membri ai organelor de conducere ale debitorului, în sensul legii insolvenței, pot fi; administratorii societăților comerciale, membrii organelor executive, membrii organelor de supraveghere (de observatori), contabilii.

Opinează recurentul că, prezența măcar a unei singure condiții din art. 248 alin. (1), lit. f, h), din Legea insolvenței în acțiunile persoanelor cu funcție de răspundere în sensul Legii insolvenței, constituie temei suficient pentru angajarea răspunderii subsidiare a membrilor organelor de conducere față de creditori.

Precizează recurentul că, temeiul juridic pentru tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere a SRL „Copidem” este prezența în acțiunile lor a semnelor de încălcare a art. 248 alin. (1), lit. f), h) din Legea insolvenței și anume dispunerea continuării unei activități a debitorului care ducea în mod vădit debitorul la incapacitate de plată, nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.26 din Legea insolvenței, neprezentarea informațiilor solicitate de administratorul/lichidatorul conform art.27 alin.(3), (4) din Legea insolvenței.

Consideră că, responsabil de conducerea societății și aducerea ei în stare de insolvență, precum și de prejudicierea creditorilor, este contabilul-șef al SRL „Copidem”-Șchiopu Alexandra Valeriu, deoarece ultima nu a controlat activitatea societății și nu a verificat adecvat starea economico-financiară curentă a SRL „Copidem” și respectiv urmează să suporte și să execute creanțele creditorilor în partea neacoperită de masa debitoare. Din cauza neexecutării obligațiilor de către contabilul-șef referitor la monitorizarea stării economice-financiare a întreprinderii, s-a ajuns la insuficiența masei debitoare întru acoperirea creanțelor creditorilor. Or, direcția de activitate a SRL „Copidem” nu a fost corectă, fiind una neproductivă și prejudiciabilă.

Susține recurentul că, în contextul prevederilor art. 14, 15 din Legea insolvenței, persoanele responsabile răspund solidar față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanțelor

creditorilor. Prin prisma prevederilor art. 248 din Legea insolvenței, dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului insolvenței /lichidatorului instanța de insolvență poate dispune angajarea răspunderii membrilor organelor de conducere și/sau de supraveghere a debitorului, precum și oricărei alte persoane care au cauzat insolvența prin acțiunile enumerate exhaustiv la alin. (1) al articolului enunțat.

Indică recurentul că, în vederea atragerii la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului, acțiunile culpabile prevăzute în alin. (1) art. 248 din Legea insolvenței, trebuie să fi fost comise de către aceștia cu cel mult 2 ani înainte de intentarea procesului de insolvență în privința debitorului, iar cererea cu privire la atragerea persoanelor în cauză la răspundere poate fi introdusă după intentarea procedurii de insolvență în termen de 3 ani de la data la care s-a cunoscut sau trebuia să fie cunoscut faptul că dâșii au cauzat starea de insolvență. În opinia recurentului, o altă interpretare decât cea invocată nu poate fi acceptată, deoarece termenul de 3 ani începe a curge de la data la care s-au cunoscut circumstanțele și persoanele cărora le poate fi imputată insolvența, acest termen nefiind pasibil să curgă decât după intentarea nemijlocită a procesului de insolvență. Iar termenul de 2 ani este aplicabil în privința persoanelor cărora le poate fi incriminată starea de insolvență a debitorului exclusiv referitor la perioada anterioară insolvenței în care s-au produs acțiunile ce au condiționat-o.

Conform art.8 alin.(1) al Legii insolvenței nr.149 din 29 iunie 2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Instanța de insolvență a adoptat hotărârea contestată la data de 01 martie 2017, iar SRL „Copidem”, în proces de faliment, prin intermediul lichidatorului Constantin Dogot, a declarat recurs la 02 martie 2017, ceea ce denotă că este în termen.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului contestat prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de lichidatorul SRL „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot și va casa hotărârea instanței de insolvență, cu restituirea pricinii la rejudecare în instanța de insolvență, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit.c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 429 alin.(1) Cod de procedură civilă, pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel în procedura de insolvență.

Conform art. 1 alin.(4) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de

procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Din materialele pricinii rezultă că SRL „Copidem” la 14 mai 2015 s-a adresat în instanța de insolvabilitate cu cerere introductivă privind intentarea procesului de insolvabilitate în privința sa și prin încheierea din 18 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă spre examinare cererea introductivă cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate în privința SRL „Copidem”.

Prin hotărârea din 15 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a constatat insolvabilitatea debitorului SRL „Copidem”, s-a intentat procedura simplificată a falimentului în privința SRL „Copidem”, cu dizolvarea acesteia și s-a desemnat în funcția de lichidator al SRL „Copidem” – Constantin Dogot (f.d.13).

Prin cererea depusă la 19 ianuarie 2017, lichidatorul SRL „Copidem”- Constantin Dogot a solicitat tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al SRL „Copidem”, în procedura falimentului- Alexandra Șchiopu, cu încasarea de la Alexandra Șchiopu a sumei creanței creditorilor SRL „Copidem”, în proces de insolvabilitate, care nu sunt acoperite integral de masa debitoare în mărime de 10673323, 05 lei, urmărind în acest scop întreaga avere a Alexandrei Șchiopu (f.d.3-12).

Prin hotărârea din 01 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de lichidatorul SRL „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot privind tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al SRL „Copidem”, în procedura simplificată a falimentului-Alexandra Șchiopu (f.d.44-51).

În susținerea concluziei sale, instanța de insolvabilitate a considerat că lichidatorul SRL „Copidem”- Constantin Dogot nu a prezentat probe ce confirmă că Alexandra Șchiopu a activat în cadrul SRL „Copidem” și nu a prezentat probe certe că Alexandra Șchiopu cade sub incidența art. 247 al Legii insolvabilității.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de insolvabilitate la adoptarea hotărârii contestate, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, prin ce se impune casarea acesteia, cu restituirea pricinii la rejudecare, or, instanța de recurs este în imposibilitate de a exercita controlul judiciar a hotărârii contestate, în condițiile când fondul cauzei a fost examinat superficial.

Astfel, conform art.15 alin.(1) al Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, în cazul insolvabilității debitorului din culpa fondatorilor (membriilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolvabilitate intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.

Conform art.247 alin.(1), (2) al Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, în sensul prezentei legi, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfășoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei țărănești (de fermier), administratorii societăților comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare, contabilii. Prevederile alin.(1) se aplică persoanelor care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de insolvabilitate, precum și celor care au

deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

În contextul normelor precitate în raport cu circumstanțele pricinii, Colegiul reiterează că lichidatorul SRL „Copidem” pretinde tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al SRL „Copidem”, în procedura simplificată a falimentului-Alexandra Șchiopu, invocând ca temei prevederile art. 248 alin.(1) lit.f), h) al legii insolvenței, iar în cadrul ședinței de judecată din 01 martie 2017 a fost invocat ca temei și lit.e) din același articol.

Conform art.248 alin. (1) al Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin una dintre următoarele acțiuni: e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire; f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată; h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.14.

La acest capitol, Colegiul reține că instanța de insolvență a constatat că temeiul prevăzut de art. 248 alin. (1) lit.e) al Legii insolvenței, nu poate fi reținut, deoarece nu ar fi fost prezentate probe ce ar confirma existența raporturilor de muncă între SRL „Copidem” și Alexandra Șchiopu, iar temeiurile prevăzute de art. 248 alin. (1) lit.f),h) al Legii insolvenței nu ar fi aplicabile în cazul deținătorului funcției de contabil- șef, deoarece nu ar avea astfel de împuterniciri.

Colegiul apreciază ca fiind pripită și superficială ipoteza instanței de insolvență în acest sens, or, confirmarea raporturilor de muncă între SRL „Copidem” și Alexandra Șchiopu, de altfel însăși activitatea și patrimoniul agentului economic, poate fi probată doar prin actele de activitate a persoanei juridice, inclusiv acte contabile, de evidență.

Conform art.27 alin.(3), (4) al Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, debitorul are obligația de a transmite administratorului provizoriu, în cel mult 3 zile lucrătoare de la cerere, informațiile solicitate de acesta, apreciate ca fiind necesare, cu privire la activitatea și la patrimoniul său, precum și documentele activității economice și documentele de evidență contabilă, care vor fi reținute de administratorul provizoriu spre documentare. În cazul în care informațiile și documentele prevăzute la alin.(3) nu sunt prezentate de către membrii organelor de conducere ale debitorului, aceștia vor fi trași la răspundere patrimonială subsidiară și/sau penală, sau contravențională, în modul stabilit de lege, iar administratorul provizoriu desemnat va reconstitui, în măsura posibilităților, informațiile și/sau documentele, cheltuielile urmând a fi încasate din contul persoanelor culpabile.

În această ordine de idei, Colegiul relevă că lichidatorul în solicitarea sa privind tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef SRL „Copidem” a invocat că reprezentanții debitorului nu s-au conformat cerințelor administratorului/lichidatorului și nu au prezentat informațiile și documentele relevante activității debitorului.

Prin urmare, instanța de insolvență constatând precum că lichidatorul nu ar fi prezentat probe ce ar confirma existența raporturilor de muncă între Alexandra Șchiopu și SRL „Copidem”, precum și acte ce ar confirma ținerea unei contabilități contrare legii, a omis să se expună asupra argumentului lichidatorului precum că nu i-au fost prezentate actele necesare rezultând din prevederile art. 27 al Legii insolvenței care obligă debitorul în acest sens. Or, lichidatorul a prezentat confirmări obținute doar de la organele abilitate de stat, inclusiv de la Serviciul Fiscal de Stat, deoarece însăși organele de conducere ale SRL „Copidem” nu i-au prezentat actele de activitate ale debitorului, aspecte ce urmează să fie verificate la rejudecarea pricinii.

De asemenea, Colegiul notează că, pentru netragerea la răspundere subsidiară al contabilului SRL „Copidem” –Alexandra Șchiopu urmează să fie verificate circumstanțele ce ar exclude răspunderea acesteia, precum și neîntreținerea condițiilor prevăzute de Capitolul XXXIV din Codul Civil, având în vedere că aceasta reprezintă o formă a răspunderii delictuale, și anume: fapta ilicită, vinovăția, prejudiciul cauzat, legătura de cauzalitate între fapta comisă și prejudiciul.

Instanța de recurs reține că, răspunderea nu devine automat operantă în toate cazurile în care pasivul social nu poate fi acoperit, ci numai atunci când se demonstrează că prin acțiunea culpabilă și intenționată, subiecții vizați au cauzat starea de insolvență prin săvârșirea vreuneia din faptele expres și limitativ enumerate la articolul 248 din Legea insolvenței și căror consecințe s-au materializat prin crearea, menținerea sau aprofundarea stării de insolvență, fiind necesar de a proba îndeplinirea cumulativă a condițiilor pentru răspunderea juridico-civilă.

Or, în condițiile când temeiurile de tragere la răspundere subsidiară a contabilului-șef Alexandra Șchiopu pot fi confirmate sau infirmate inclusiv și în baza actelor de activitate a agentului economic, instanța de insolvență avea obligația de a elucida toate circumstanțele în acest sens, deoarece analiza circumstanțelor unilateral, doar prin prisma poziției unei părți, nu garantează și dreptul la o hotărâre motivată în sensul art. 6 CEDO.

Tot aici, este de menționat că Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007 obligă conducerea agentului economic la organizarea și asigurarea tinerii contabilității, cu respectarea politicilor contabile până la lichidarea entității.

Supoziția instanței de insolvență precum că actul de control fiscal din 22 iunie 2015 nu confirmă faptul că debitorul a ținut o contabilitate contrară prevederilor legii deoarece din anul 2011 debitorul nu ar fi prezentat declarația cu privire la impozitul pe venit și darea de seama, este pripită, or, această ipoteză este o consecință a examinării superficiale a circumstanțelor ce confirmă sau infirmă existența sau lipsa temeiurilor de tragere la răspundere subsidiară a contabilului-șef.

În această ordine de idei, Colegiul reține că argumentul instanței de insolvență precum că indicarea de către Inspectoratul Fiscal de Stat în actul nr. 5-672985 din 22 mai 2015 a Alexandrei Șchiopu ca contabil-șef al SRL „Copidem”, nu ar confirma și deținerea de către Alexandra Șchiopu a acestei funcții, nu reprezintă o concluzie certă, or, însăși Alexandra Șchiopu în cadrul ședinței de judecată nu a combătut acest argument prin prezentarea carnetului de muncă care să ateste lipsa înscrierilor în acest sens.

Astfel, la rejudecarea pricinii acest aspect urmează a fi verificat, în condițiile când legislația în vigoare și anume art. 187 alin. (3) Cod fiscal, obligă contribuabilul în dările de seamă de a aplica, în mod obligatoriu, inclusiv și semnăturile autentificate prin ștampilă a persoanelor responsabile – conducătorul și contabilul-șef.

Aici Colegiul consideră necesar a menționa și prevederile art. 36 alin.(1) al Legii contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007, conform cărora situațiile financiare vor fi semnate până la momentul prezentării lor utilizatorilor de către persoanele ce reprezintă conducerea entității.

Totodată, un aspect important ce urma a fi elucidat de către instanța de insolvență, reprezenta și faptul dacă debitorul insolvent SRL „Copidem” ducea evidența contabilă și cine era responsabil pentru activitatea economică, pentru a putea constata gradul de responsabilitate în survenirea situației de insolvență a debitorului, deoarece din constatările instanței de insolvență nu se disting anumite concluzii în acest sens.

În contextul dat, urmează a fi apreciată ca echivocă concluzia instanței de insolvență în partea respectării de către lichidator a prevederilor art. 118 Cod de procedură civilă la depunerea cererii privind tragerea la răspundere subsidiară prin neprezentarea registrelor contabile ale debitorului și alte înscrisuri, ori, lichidatorul insistă asupra faptului că actele contabile ale societății debitoare nu i-au fost prezentate.

Mai mult ca atât, instanța de insolvență a eludat obligația fostei conduceri a debitorului de a-i transmite lichidatorului, conform art. 27 al Legii insolvenței, documentele activității economice și documentele de evidență contabilă. Or, această circumstanță necesită un răspuns cert în condițiile când faptul ducerii unei contabilități contrare poate servi și neprezentarea documentelor de evidență contabilă, dărilor de seamă fiscale și alte documente și informații privind desfășurarea activității de întreprinzător.

În consecință, Colegiul conchide că instanța de insolvență avea posibilitate prin prisma prevederilor art. 118 alin.(5) Cod de procedură civilă de a contribui la elucidarea circumstanțelor pricinii, deoarece această normă procedurală stabilește expres dreptul instanței, în caz de necesitate, să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor. Or, instanța de insolvență s-a limitat la o examinare superficială a circumstanțelor invocate, fără a supune aprecierii argumentele, ce în opinia lichidatorului, justifică situația incompletă a speței.

În acest sens, Colegiul precizează că la rejudecarea pricinii, instanța de insolvență urmează să stabilească concret care a fost starea economică a debitorului SRL „Copidem” și care au fost acțiunile/inacțiunile contabilului-șef Alexandra Șchiopu, pornind de la faptul că lichidatorul pretinde că debitorul a ținut o contabilitate contrară prevederilor legii și continuarea activității debitorului a dus la incapacitate de plată a debitorului.

Concomitent Colegiul menționează că la rejudecarea pricinii, instanța de insolvență urmează a da apreciere și altor circumstanțe ale pricinii, în partea ce ține de fondul cauzei, în măsura în care ele sunt confirmate prin probe și relevante, pertinente soluționării corecte a litigiului inclusiv și prin prisma argumentelor

participanților la proces.

La rejudecarea pricinii, instanța de insolvabilitate urmează să verifice cele menționate supra, să creeze condiții obiective pentru realizare și exercitare drepturilor procedurale și în dependență de probele pertinente administrate, rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și conformă prevederilor legale.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că lacunele indicate supra, nu pot fi înlăturate la judecarea recursului, fapt pentru care recursul declarat de lichidatorul SRL „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot împotriva hotărârii din 01 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, urmează a fi admis, cu casarea hotărârii instanței de insolvabilitate și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de insolvabilitate-Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se admite recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot.

Se casează hotărârea din 01 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea depusă de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Copidem”, în proces de faliment- Constantin Dogot privind tragerea la răspundere subsidiară a fostului contabil-șef al Societății cu Răspundere Limitată „Copidem”- Alexandra Șchiopu, cu restituirea pricinii la rejudecare în instanța de insolvabilitate-Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală